

N á v r h

ZÁKON

ze dne 2019,

**kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění
pozdějších předpisů**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění zákona č. 57/1965 Sb., zákona č. 58/1969 Sb., zákona č. 149/1969 Sb., zákona č. 48/1973 Sb., zákona č. 29/1978 Sb., zákona č. 43/1980 Sb., zákona č. 159/1989 Sb., zákona č. 178/1990 Sb., zákona č. 303/1990 Sb., zákona č. 558/1991 Sb., zákona č. 25/1993 Sb., zákona č. 115/1993 Sb., zákona č. 292/1993 Sb., zákona č. 154/1994 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 214/1994 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 8/1995 Sb., zákona č. 152/1995 Sb., zákona č. 150/1997 Sb., zákona č. 209/1997 Sb., zákona č. 148/1998 Sb., zákona č. 166/1998 Sb., zákona č. 191/1999 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 227/2000 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 77/2001 Sb., zákona č. 144/2001 Sb., zákona č. 265/2001 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 424/2001 Sb., zákona č. 200/2002 Sb., zákona č. 226/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 218/2003 Sb., zákona č. 279/2003 Sb., zákona č. 237/2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 283/2004 Sb., zákona č. 539/2004 Sb., zákona č. 587/2004 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 45/2005 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 239/2005 Sb., zákona č. 394/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 79/2006 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 113/2006 Sb., zákona č. 115/2006 Sb., zákona č. 165/2006 Sb., zákona č. 253/2006 Sb., zákona č. 321/2006 Sb., zákona č. 170/2007 Sb., zákona č. 179/2007 Sb., zákona č. 345/2007 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 90/2008 Sb., zákona č. 121/2008 Sb., zákona č. 129/2008 Sb., zákona č. 135/2008 Sb., zákona č. 177/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 301/2008 Sb., zákona č. 384/2008 Sb., zákona č. 457/2008 Sb., zákona č. 480/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 52/2009 Sb., zákona č. 218/2009 Sb., zákona č. 272/2009 Sb., zákona č. 306/2009 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 163/2010 Sb., zákona č. 197/2010 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 219/2010 Sb., zákona č. 150/2011 Sb., zákona č. 181/2011 Sb., zákona č. 207/2011 Sb., zákona č. 330/2011 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 348/2011 Sb., zákona č. 357/2011 Sb., zákona č. 459/2011 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 43/2012 Sb., zákona č. 193/2012 Sb., zákona č. 273/2012 Sb., zákona č. 390/2012 Sb., zákona č. 45/2013 Sb., zákona č. 105/2013 Sb., zákona č. 141/2014 Sb., zákona č. 77/2015 Sb., zákona č. 86/2015 Sb., zákona č. 150/2016 Sb., zákona č. 163/2016 Sb., zákona č. 243/2016 Sb., zákona č. 264/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 301/2016 Sb., zákona č. 455/2016 Sb., zákona č. 55/2017 Sb., zákona č. 56/2017 Sb., zákona č. 57/2017 Sb., zákona č. 58/2017 Sb., zákona č. 59/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 204/2017 Sb., zákona č. 178/2018 Sb., zákona č. 287/2018 Sb. a zákona č. 111/2019 Sb., se mění takto:

1. V § 325 odst. 1 se část věty za středníkem včetně středníku zrušuje.
2. V § 325 se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:
„(2) Předseda senátu může z vážných důvodů přerušit výkon trestu na potřebnou dobu na těhotné ženě nebo matce dítěte mladšího jednoho roku.“

Dosavadní odstavce 2 a 3 se označují jako odstavce 3 a 4.
3. V § 325 odst. 4 se za slova „podle odstavce 1“ vkládají slova „a 2“.

Čl. II Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti patnáctým dnem po jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu

Dle současné právní úpravy je rozhodnutí o přerušení výkonu trestu na těhotné ženě nebo matce dítěte mladšího jednoho roku obligatorní povahy, tedy o přerušení výkonu trestu musí soud rozhodnout ihned, jakmile zjistí, že jsou splněny důvody uvedené v příslušném ustanovení trestního řádu (tj. těhotenství nebo dítě mladší jednoho roku). Soud tedy nemá jakoukoliv možnost úvahy, ale musí bez dalšího rozhodnout o přerušení výkonu trestu u takové odsouzené. Samotná doba přerušení výkonu trestu je pak vázána na trvání důvodů samotného přerušení (tj. těhotenství nebo dítě mladší jednoho roku).

Dle přesvědčení navrhovatelů pak trpí současná právní úprava závažným deficitem, kdy přerušení výkonu trestu nastává již při pouhém naplnění podmínek stanovených zákonem a neponechává alespoň v určité míře přerušení výkonu trestu na uvážení soudu, jako je tomu např. v situaci, kdy je odsouzený stížen těžkou nemocí.

K přerušení výkonu trestu tak dochází i v případech, kdy byla odsouzená uznána vinnou ze spáchání zvláště závažného zločinu a není nikterak ani zkoumáno, zda dočasný pobyt takové osoby na svobodě není pro společnost nebezpečný, nebo zda nebude pokračováno ze strany odsouzené v páčání trestné činnosti, případně zda nebude dokonán trestný čin, za který byla odsouzená odsouzena.

Nelze opomenout ani skutečnost, že může docházet k úmyslně opakovanému přerušování výkonu trestu z důvodu opakovaných těhotenství odsouzené.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Hlavním smyslem navrhované úpravy je nahradit obligatorní rozhodnutí soudu o přerušení výkonu trestu u těhotných žen nebo matek dítěte mladšího jednoho roku, rozhodnutím fakultativním, podobně jako je tomu u odsouzených stížených těžkou nemocí.

K přerušení výkonu trestu by tak mělo docházet na základě rozhodnutí soudu, který by měl možnost posoudit, zda zde jsou natolik vážné důvody, že odsouzená nemůže dále vykonávat uložený trest odnětí svobody, a je tedy na místě rozhodnout o přerušení výkonu trestu na potřebnou dobu, a zároveň by měl soud možnost posoudit, zda pobyt takové osoby na svobodě není pro společnost nebezpečný, nebo zda nebude pokračováno ze strany odsouzené v páčání trestné činnosti, případně zda nebude dokonán trestný čin, za který byla odsouzená odsouzena.

V případě, že soud dospěje k závěru, že pobyt odsouzené na svobodě je nebezpečný pro třetí osoby, že může dojít k dalšímu protiprávnímu jednání odsouzené, nebo soud shledá jiné závažné důvody, může rozhodnout tak, že se výkon trestu nepřerušuje. Proti takovému rozhodnutí soudu je pak přípustná stížnost.

Navrhovanou úpravou dojde zároveň k eliminaci zjevně nežádoucího stavu, kdy může docházet k opakovanému přerušování výkonu trestu z důvodu opakovaných těhotenství odsouzené, neboť přerušení výkonu trestu bude záviset právě na rozhodnutí soudu, který může vzít tyto okolnosti v potaz a zároveň určit potřebnou dobu, na kterou se výkon trestu přerušuje.

Pro úplnost navrhovatelé rovněž upozorňují, že v odůvodněných případech, zejména pak v akutních záležitostech, kdy může být ohroženo zdraví a život odsouzené, případně zdraví a život nenarozeného dítěte, a není možné vyčkat na rozhodnutí soudu o přerušení výkonu trestu, zůstává i nadále v platnosti pravomoc ředitele věznice rozhodnout o přerušení výkonu trestu odnětí svobody na nezbytně nutnou dobu, dle ustanovení § 56 odst. 3 zák. č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

4. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních dvorů orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Návrh zákona je v souladu s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních dvorů orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie.

5. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Návrh zákona je v souladu s mezinárodními úmluvami, jimiž je Česká republika vázána.

6. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty

S navrhovanou změnou mohou být spojeny zvýšené nároky na Vězeňskou službu, neboť tato bude muset vytvořit pro odsouzené, u kterých nedojde během těhotenství k přerušení výkonu trestu odnětí svobody, odpovídající ubytovací a zdravotní podmínky.

Navrhovatelé upozorňují, že smyslem předkládané úpravy není obecně zrušení možnosti přerušení výkonu trestu u těhotných žen nebo matek dítěte mladšího jednoho roku, ale ponechání možnosti diskrece na předsedovi senátu, aby v konkrétním případě bylo při zohlednění všech relevantních okolností rozhodnuto, že se výkon trestu nepřerušuje.

Navrhovaná právní úprava nebude mít vliv na státní rozpočet a rozpočty obcí a krajů, neboť se bude jednat o jednotky případů, kdy zde budou natolik vážné důvody, aby nedošlo u odsouzené k přerušení výkonu trestu.

7. Odůvodnění návrhu, aby Poslanecká sněmovna s tímto návrhem zákona vyslovila souhlas již v prvním čtení ve smyslu ustanovení § 90 odst. 2 zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

Navrhovatelé mají za to, že předkládaný návrh zákona, kterým dochází ke změně trestního řádu, opravuje zjevný nedostatek týkající se přerušení trestu odnětí svobody u těhotných žen nebo matek dítěte do jednoho roku. Navrhovatelé považují za neakceptovatelné, že v současné době dochází u těchto osob automaticky k přerušení výkonu trestu, aniž by byly posuzovány konkrétní okolnosti případu, včetně přihlédnutí k tomu, za jaký trestný čin byla uvedená osoba odsouzena.

Jak se rovněž ukázalo, s ohledem na obligatorní povahu rozhodnutí (kdy za splnění zákonem stanovených podmínek soud nemá možnost rozhodnout jinak, než že se výkon trestu přerušuje), dochází ze strany některých odsouzených ke zjevnému zneužívání tohoto právního institutu, a to mnohdy i opakovaně. Navrhovatelé mají za to, že tento stav je nežádoucí, a to nejen z hlediska trestního práva, ale také z hlediska morálního včetně přihlédnutí k právům nezletilých dětí. Předkládaný návrh zákona může tento stav eliminovat, neboť odsouzené již nebudou mít jistotu, že v případě otěhotnění dojde automaticky k přerušení výkonu trestu.

V podrobnostech si pak navrhovatelé dovolují odkázat na ostatní body této důvodové zprávy (zejména pak bod č. 2 zabývající se odůvodněním hlavních principů navrhované právní úpravy), kdy s ohledem na skutečnost, že se nejedná o zákon kontroverzního charakteru, a že naopak dochází k rozšíření pravomocí soudů (kterým je i nadále ponechána možnost rozhodnout o přerušení výkonu trestu, a pouze se jim přidává možnost nepřerušit výkon trestu u těhotných žen a matek dětí do jednoho roku), mají navrhovatelé

za to, že je na místě využít institutu předvídaného v ustanovení § 90 odst. 2 zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny a schválit návrh zákona již v prvním čtení.

Zvláštní část

K čl. I

K čl. I bodu 1

Odstranění původní právní úpravy týkající se obligatorního přerušení výkonu trestu u těhotné ženy nebo matky dítěte mladšího jednoho roku.

K čl. I bodu 2

Vložení nového odstavce, který zavádí fakultativní přerušení výkonu trestu u těhotné ženy nebo matky dítěte mladšího jednoho roku na potřebnou dobu.

K čl. I bodu 3

Uvedené změna je důsledkem vložení nového odstavce 2 a zavádí možnost opravného prostředku proti zamítavému rozhodnutí soudu.

K čl. II

Úprava nabytí účinnosti zákona, a to tak, že zákon nabývá účinnosti patnáctým dnem po jeho vyhlášení ve Sbírce zákonů.

V Praze dne 12. července 2019

Mgr. Jan Farský v. r.

JUDr. Jan Chvojka v. r.

Mgr. et Mgr. Jakub Michálek v. r.

Ing. Miroslav Kalousek v. r.

Ing. Pavel Kováčik v. r.

Tomio Okamura v. r.

Mgr. Vít Rakušan v. r.

Ing. Věra Kovářová v. r.

Mgr. Petr Gazdík v. r.

Ing. Jana Krutáková v. r.

Ing. Petr Pávek v. r.

Mgr. Helena Langšádlová v. r.

prof. RNDr. František Vácha, Ph.D. v. r.

Dominik Feri v. r.

Ing. Radim Fiala v. r.

Radek Rozvoral v. r.

Miloslav Rozner v. r.
Zdeněk Podal v. r.
Bc. Lucie Šafránková v. r.
Tereza Hyťhová v. r.
Monika Jarošová v. r.
MUDr. Jaroslav Dvořák v. r.
Karla Maříková v. r.
Radek Koteš v. r.
Mgr. Jiří Kobza v. r.
Ing. Radovan Vích v. r.
Ing. Jaroslav Holík v. r.
Lubomír Španěl v. r.
Ing. Pavel Jelínek, Ph.D. v. r.